

Bursa Taahhüdü

Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın VIII. Faz (2026-2030) başlangıcında belediye başkanları ve siyasi liderler tarafından kabul edilmiştir.

Arka Plan

Bursa Taahhüdü, Kopenhag Mutabakatı'nın (2018) mirasını barış, eşitlik, kapsayıcılık ve sürdürülebilirlik değerlerini yeniden teyit ederek sürdürürken, bu ilkeleri günümüzün karmaşık gerçeklerine uyarlamaktadır. Son beş yılda şehirlerin COVID-19 pandemisi, artan eşitsizlikler, jeopolitik istikrarsızlık ve hızlanan iklim riskleri gibi deneyimlerinden beslenen bu taahhüt, yerel yönetimlerin ve şehirlerin ön saflardaki liderler olarak değişen rolünü yansıtmaktadır. VII. Faz'daki mevcut konuları geliştirmekte ve aynı zamanda DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın VIII. Faz'ının öncelikleriyle uyumlu olarak hazırlılık, dijital dönüşüm, toplumsal cinsiyet eşitliği ve refah ve iyi oluş ekonomilerine geçiş gibi yeni başlıkları eklemektedir. Bu, herkes için gelişen, dirençli ve daha adil şehirler yaratmaya yönelik ortak vizyonu derinleştiren kolektif bir yerel ve bölgesel eylem çağrısıdır.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, DSÖ'nün Ondördüncü Genel Çalışma Programı, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Avrupa Acil Durum Hazırlık ve Müdahale Eylem Çerçevesi (DSÖ Hazırlılık 2.0 Stratejisi) ve bölgenin 2026–2030 İkinci Avrupa Çalışma Programı: Daha İyi Sağlık İçin Birleşik Eylem ile uyumlu ileriye dönük öncelikler ortaya koymaktadır. Şehirler, DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın VIII. Faz'ına geçerken, Bursa Taahhüdü; toplumun ihtiyaçlarına dayanan ve sektörler arası entegre planlamayla desteklenen, dönüştürücü ve yerelden yönetilen eylem için net bir siyasi yetki sunmaktadır. Şehir gelişim stratejilerini günlük yaşamda ortak çıktılar olarak sağlık ve refah üretecek şekilde uyumlaştırmak bu vizyonun merkezinde yer alır.

Aynı zamanda, şehirlerin daha geniş yönetim ve politika sistemleri içinde faaliyet gösterdiğini kabul ediyoruz. Birçok durumda, ulusal hükümetler yerel uygulamayı desteklemede (mevzuat, düzenleyici çerçeveler ve finansal kaynaklar yoluyla) önemli bir kolaylaştırıcı rol oynamaktadır. Ortak sorumluluğun ve hükümet kademeleri arasındaki uyumun önemini kabul edilmesi, Bursa Taahhüdü'nün siyasi temelini ve sürdürülebilir etki potansiyelini daha da güçlendirecektir. Yerel düzeyde sağlık ve refah için eylemi teşvik eden, destekleyen ve olanak tanıyan ulusal politikaların değerini vurguluyoruz. Bu ortak taahhüdün güçlendirilmesi, koordineli ilerlemenin sağlanmasına ve kapsayıcı ve sürdürülebilir kentsel gelişim için gereken koşulların yaratılmasına yardımcı olabilir.

Bursa Taahhüdü, Haziran 2025'te Türkiye'nin Bursa kentinde düzenlenen son Yıllık İş Toplantısı ve Teknik Konferansımıza katılan bir grup belediye başkanını içeren bir istişare sürecinin sonucunu yansıtmaktadır. Bu istişarenin amacı, Ocak 2026'da başlayacak olan VIII. Faz olarak bilinen yaklaşan çalışma döngüsünde DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın çalışmalarına rehberlik edecek yeni değerler ve öncelikler üzerinde uzlaşmaktır.

Başlangıç

Bizler, DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın belediye başkanları ve siyasi liderleri olarak, 17 Haziran 2025 tarihinde ortak yolculuğumuzun VIII. Faz'ının başlangıcında Türkiye'nin Bursa kentinde bir araya gelerek, tüm insanların onur ve refah içinde yaşayabileceği gelişen, kapsayıcı ve sürdürülebilir şehirler inşa etme taahhüdümüzü yeniliyoruz. VII. Faz'ın ve Kopenhag Mutabakatı'nın mirası üzerine inşa edilen Bursa Taahhüdü, dönüştürücü yeni bir faz için kolektif eylemimizin işaretidir.

Birbirine bağı yedi tema - İnsan, Mekân, Katılım, Refah, Barış, Gezegen ve Hazırlılık- rehberliğinde, gelecek nesillerin sağlık, eşitlik ve refahını güvence altına alırken, şehirlerimizin geleceğın zorlukları karşısında gelişebilmesinin temellerini atıyoruz (bkz. Şekil 1).

- ▲ İnsanların, gelişen şehirlerin temeli olduğunu kabul ediyoruz. Tüm bireyleri ve toplulukları (yaş, cinsiyet, geçmiş veya koşul fark etmeksizin) onurlu bir şekilde yaşamaları, iyi sağlık durumuna sahip olmaları ve topluma anlamlı katkılar sunmaları için desteklemeye kararlıyız. Şehirler, ayrımcılığı ve sosyal dışlanmayı önleyerek, yaşam boyu uyarlanmış hizmetler ve fırsatlar aracılığıyla sağlık ve refaha erişimi sağlamada öncü rol oynayacaktır.
- ▲ Tasarladığımız mekânların, inşa etmeyi hedeflediğimiz toplumları yansıttığını kabul ediyoruz. Şehirler; her yaştan ve geçmişten insanın kültüre, doğaya ve kirliliğe maruz kalmayı önleyen ve biyoçeşitliliği artıran sağlıklı bir çevreye erişerek yaşayabileceği sağlıklı, kapsayıcı, sürdürülebilir ve dirençli ortamlar yaratarak refahı teşvik etme gücüne sahiptir. Düşünceli planlama yoluyla çevresel eşitsizlikleri azaltabilir, toplumsal bağları güçlendirebilir ve tüm sakinlerin güvende, kabul görmüş ve desteklenmiş hissetmesini sağlayabiliriz.
- ▲ Bizler, belediye başkanları ve siyasi liderler olarak, kapsayıcı katılım ve anlamlı iş birliklerinin güven inşa etmek ve demokrasiyi güçlendirmek açısından vazgeçilmez olduğunu ve sağlık ile refahın belirleyicileri olduğunu biliyoruz. İnsanlar hayatlarını etkileyen kararların şekillendirilmesinde söz sahibi olduğunda ve yerel yönetimler sektörler ve topluluklar arasında iş birliği yaptığında, şehirler daha dirençli, duyarlı ve adil hale gelir. Katılımı memnuniyetle karşılayan, insan çeşitliliğini barındıran ve ortak ilerleme için kalıcı işbirlikleri kuran fiziksel ve sanal alanlar ile sistemler oluşturmaya söz veriyoruz.
- ▲ Bizler, belediye başkanları ve siyasi liderler olarak, gerçek refahın yalnızca ekonomik büyümeyle değil, tüm sakinlerimizin sağlığı, fırsatları ve onuruyla ölçüldüğünün farkındayız. Bir refah ve iyi oluş ekonomisi, insanı ve gezegeni önceliklendirerek eşitliği, sürdürülebilirliği ve toplumsal refahı merkeze alır. Şehirler, kapsayıcı büyümeyi teşvik ederek, yerel kamu hizmetlerini ve paydaşları destekleyerek, anlamlı istihdamı destekleyerek ve sağlık, uyum ve paylaşılan başarıya katkıda bulunan ekonomik sistemler doğrultusunda çalışarak bu dönüşümü yönlendirmede benzersiz bir konuma sahiptir.

Şekil 1. DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı VIII. Faz Çerçevesinin Yedi Temel Teması

- ▲ Bizler, şehir liderleri olarak, barışın kapsayıcılık, adalet ve tüm insanların ait hissettiği güvenli ortamlarla inşa edildiğini biliyoruz. Şehirler, herkesin dahil edildiği, saygı gördüğü ve değer verildiği ortamlar yaratmak için özel bir sorumluluğa sahiptir. Kapsayıcı yönetim sağlayarak, şiddeti önleyerek ve toplumsal bağları güçlendirerek insan güvenliğini geliştirmeye, temel hakları korumaya ve diyalog ile iyileşme için alan açmaya söz veriyoruz. Çatışmaların, yerinden edilmenin ve göçün topluluklar üzerindeki etkisini tanıyor ve entegrasyonu, uzlaşmayı ve sosyal uyumu destekleyen barış inşası çabalarını teşvik etmeye kararlıyız. Her türlü ayrımcılığa, adaletsizliğe ve şiddete karşı duracağız.
- ▲ Bizler, şehir liderleri olarak, insan sağlığı ile gezegenimizin sağlığının birbirine bağlı olduğunu kabul ediyoruz. Küresel emisyonların çoğundan sorumlu ve iklim değişikliğinin artan risklerine karşı savunmasız olan şehirler olarak, dönüştürücü eyleme öncülük etme görevimiz ve fırsatımız vardır. Sürdürülebilir kentsel gelişim, yenilikçilik ve toplum önderliğindeki çözümler yoluyla doğal ekosistemleri koruyacak ve herkes için erişimi destekleyecek, biyoçeşitliliği muhafaza edecek ve bugünün ile gelecek nesillerin refahını güvence altına alacağız.
- ▲ Bizler, şehir liderleri olarak, krizlerin (ister sağlıkla ilgili, ister çevresel veya insani olsun) ilerlemeyi nasıl kesintiye uğrattığını, eşitsizlikleri nasıl derinleştirdiğini ve topluluklarımızın dayanıklılığını nasıl test ettiğini bizzat gördük. Krizlere aktif olarak hazırlanan, sorunlar karşısında hızlı tepki veren ve iyileşme sürecinde dirençli olan, en savunmasız kişileri korumak ile bakımın, temel hizmetlerin ve kapsayıcılığın sürekliliğini sağlamak için sistemleri olan şehirler inşa etmeye söz veriyoruz. Hazırlılık, risk iletişimi ve koordineli müdahale mekanizmalarına yatırım yaparak belirsizlik zamanlarında zararı azaltabilir ve güven inşa edebiliriz.

Bu vizyonun gerçekleştirilmesinin, yerel toplulukların yaşanmış gerçeklerine ve önceliklerine dayanan, politika ve planların yerel düzeyde refah çıktıları sağlamak üzere uyumlu hale getirilmiş entegre stratejiler gerektirdiğini kabul ediyoruz.

1. Şehirlerimizi oluşturan insanlara yatırım yapmak.

Sağlıklı bir şehir, insanlarına odaklanarak ve eşitliği teşvik eden çabalar yoluyla onların refahını ve yaşam kalitesini önceliklendirerek örnek teşkil eder.

Sağlığın sosyal, ticari ve çevresel belirleyicilerini ele alarak sağlık ve refahı ilerleteceğiz. Aşağıdaki eylemler aracılığıyla insan odaklı adımlar atmaya taahhüt ediyoruz:

- 1.1** Tüm çocukların hayata en iyi şekilde başlamasını sağlamak için erken çocukluk bakımı, eğitim ve aile desteklerine yatırım yapmak. Şehirlerimiz, her çocuğun sağlıklı, güvende ve desteklenmiş bir şekilde büyüebileceği yerler olacak.
- 1.2** Aktif yaşlanmayı teşvik eden ve sağlık ile sosyal hizmetlere erişimde yaşa bağlı engelleri kaldıran politikaları güçlendirmek. Şehirler, yaşlı yetişkinlerin onurla, kapsayıcılıkla ve toplum yaşamına katılımlarını sürdürerek yaşlanabileceği alanlar olacak.
- 1.3** Gençlerin liderlik etmesi, öğrenmesi ve çalışması için eğitim, mentorluk ve istihdam girişimleriyle fırsatları genişletmek. Gençlerin sesleri, şehirlerimizin geleceğini şekillendirmede duyulacak ve değer görecek.
- 1.4** Okullar, evler ve sosyal alanlar gibi toplum temelli ortamlarda ruh sağlığı hizmetlerini yaygınlaştırmak. Şehirler, damgalamayı azaltan ve duygusal refahı destekleyen ortamlar yaratmak için sektörler arası çalışacak.
- 1.5** Sağlıklı yaşamı teşvik eden, zararlı ürünleri düzenleyen ve çocukları hedefli pazarlamadan koruyan politikaların uygulanması, bulaşıcı olmayan hastalıkların (BOH) önlenmesi için gereklidir. Şehirler, tütün, alkol, kötü beslenme ve fiziksel hareketsizliğe maruz kalmayı azaltan ortamlar yaratma sorumluluğunu üstlenmelidir.
- 1.6** Konut, sağlık hizmetleri, eğitim, sürdürülebilir ulaşım, gıda güvenliği ve insana yakışır işlere yatırımı önceliklendirmek. Şehirler, yoksulluk döngülerini kırmak ve tüm sakinlerin sağlıklı, güvenli bir yaşam sürmesini desteklemek için cesur adımlar atacaktır.
- 1.7** Beden özerkliğini koruyan, güvenliği teşvik eden ve hizmetler ile karar alma süreçlerine eşit erişimi sağlayan toplumsal cinsiyete duyarlı politikaları geliştirmek. Şehirlerimiz, kadınlar, erkekler ve toplumsal cinsiyet çeşitliliğine sahip bireyler için güvenli, kapsayıcı ve güçlendirici olacak.

2. Sağlık ve refahı iyileştiren kentsel mekânlar tasarlamak.

Sağlıklı bir şehir, sosyal, fiziksel ve kültürel çevrelerini kapsayıcı, sürdürülebilir ve herkesin sağlık ile refahını destekleyecek şekilde şekillendirerek örnek olur.

İnsanların yaşadığı, hareket ettiği ve bir araya geldiği mekânların, sağlık, itibar ve kapsayıcılık gibi ortak değerlerimizi yansıtacağına inanıyoruz. Yerel kalkınma stratejilerini birimler arası uyumlu hale getirmeyi ve aşağıdaki eylemlerle kentsel çevreleri dönüştürmeyi taahhüt ediyoruz:

- 2.1** Sağlık, iklim direnci ve toplumsal refah için temel olarak yeşil ve mavi alanlara erişimi korumak ve genişletmek. Bu alanlar, nerede yaşarlarsa yaşasınlar, tüm sakinlerin keyfini çıkarabileceği ve faydalanabileceği şekilde tasarlanacak.
- 2.2** Herkes için sağlıklı, uygun fiyatlı ve sürdürülebilir hareketliliği desteklemek amacıyla toplu taşıma, yürüme ve bisiklet altyapısına yatırım yapmak. Ulaşım sistemlerimiz, insanları güvenle hizmetlere, fırsatlara ve birbirlerine bağlayacak.
- 2.3** Kamusal altyapı ve hizmetleri, yaşlı yetişkinlerin aktif, bağımsız ve sosyal olarak bağlı kalmasını destekleyecek şekilde uyarlamak. DSÖ'nün yaş dostu politikalar ve uygulamalara yönelik sekiz birbiriyle bağlantılı alanı doğrultusunda, insanların onurla, kapsayıcılıkla ve bakımla yaşlanabileceği destekleyici ortamlar yaratmayı taahhüt ediyoruz.
- 2.4** Güvenliği, oyunu ve erken gelişimi teşvik eden ocuk dostu mahalleler tasarlamak. Çocuklar, evleri dedikleri şehirlerde korunmuş ve değerli hissedecek.
- 2.5** Halk sağlığı ve sosyal içerme için bir temel olarak yüksek kaliteli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara erişime öncelik vermek. Konut politikaları, tüm yaşam evrelerindeki ve koşullardaki sakinlerin çeşitli ihtiyaçlarına yanıt verecek.

- 2.6** Kapsayıcı tasarıma yatırım yaparak ve yerel toplulukları kamusal alanları yeniden düşünme sürecine dahil ederek mahalle güvenliğini güçlendirmek. Herkes, yaşadığı ve bir araya geldiği yerlerde güvende ve kabul görmüş hissetmeyi hak eder.
- 2.7** Yaratıcılığı, aidiyeti ve sağlıklı yaşam tarzlarını teşvik eden kültürel, rekreasyonel, sanal ve toplumsal alanlara yatırım yapmak. Bu alanlar, topluluklarımızın kimliğini yansıtacak ve kolektif refaha katkı sağlayacak.
- 2.8** Herkes için erişilebilirlik, bağımsızlık ve kapsayıcılık sağlamak amacıyla evrensel tasarım ilkelerini kentsel gelişimin tüm yönlerine entegre etmek. Kamusal alanlar herkes için çalışacak (özellikle kadınlar ve kız çocukları, yaşlı yetişkinler ve engelli bireyler dahil olmak üzere tarihsel olarak engellerle karşılaşan veya kendini güvende hissetmeyen kişilere özel dikkat gösterilecek).
- 2.9** Yollar, evler ve işyerleri dahil olmak üzere kamusal ve özel alanlarda yaralanmaları önlemek için proaktif önlemler uygulamak. Şehirler, tüm sakinlerin güvenliğini ve hayatını koruyan ortamlar yaratmada öncü olacak.

3. Sağlık ve refah için daha fazla katılım ve ortaklıkları teşvik etmek.

Sağlıklı bir şehir, tüm bireylerin ve toplulukların kendilerini etkileyen kararlar ile yaşadıkları, çalıştıkları, sevdikleri ve zaman geçirdikleri yerlere ilişkin kararlara anlamlı biçimde katılablmesini sağlayarak örnek olur.

Bu, farklı sesleri ve deneyimleri yansıtan çeşitli ve kapsayıcı katılım biçimlerinin teşvik edilmesini ve sağlık ile refah için kolektif eylemi güçlendiren ortaklıkların kurulmasını içerir. Gerçek katılımın yalnızca duyulmanın ötesine geçtiğine, -eşitlik, itibar ve aidiyet yönündeki ortak değerlerimizi yansıtan kararları ve mekânları şekillendirme gücüne sahip olmak anlamına geldiğine inanıyoruz.

Aşağıdaki eylemler aracılığıyla kolektif eylemde bulunmayı taahhüt ediyoruz:

- 3.1** Gençler, kadınlar ve marjinalize gruplar başta olmak üzere tüm sakinlerin yerel karar alma süreçlerine katılması için kapsayıcı fırsatlar yaratarak sivil katılımı güçlendirmek. Şehirler, insanların seslerini ve değerlerini yansıtacak.
- 3.2** Aidiyeti teşvik eden, çeşitliliği kutlayan ve ruhsal ve sosyal refahı destekleyen kültürel ve rekreasyonel girişimleri savunmak. Sanat, kültür ve yaratıcılık, kapsayıcılık ve toplumsal iyileşme için güçlü platformlardır.
- 3.3** Toplulukları, sivil toplumu, iş dünyasını ve kamu kurumlarını çözümleri birlikte oluşturmak üzere bir araya getiren platformlar kurmak ve desteklemek. Etkili yönetim, sektörler ve disiplinler arasında yapılandırılmış ve sürekli iş birliğine dayanır.

- 3.4** Akran öğrenimini teşvik etmek, yeniliğe ilham vermek ve etkili yerel politikaların etkisini artırmak için şehirler arasında iyi uygulamaların değişimini kolaylaştırmak. İşe yarayan çözümleri paylaşmak ivme kazandırabilir, liderleri motive edebilir ve sağlıklı şehirler hareketinin kolektif kapasitesini güçlendirebilir.
- 3.5** Özellikle yeni gelenleri ve marjinalize grupları kapsayan, herkesin değerli, bağlı ve güvende hissettiği kapsayıcı toplulukları güçlendirmek. Kültürlerarası diyalog, mentorluk ve yerel destek ağları bu çabanın anahtarı olacak.
- 3.6** Şehir planlamasının toplumun ihtiyaç ve beklentilerini yansıtmasını sağlamak amacıyla, barınma, hareketlilik ve yerel altyapı ile ilgili önceliklerin belirlenmesi ve şekillendirilmesine bölge sakinlerini dahil etmek.
- 3.7** Sağlık ve dijital okuryazarlığı geliştirmek ve bilinçli kararları desteklemek için erişilebilir, kültürel açıdan uygun iletişimi teşvik etmek. Şehirler, insanları güvende, sağlıklı ve aktif kalmaları için ihtiyaç duydukları bilgiyle donatacak.
- 3.8** Sakinler ile kurumlar arasındaki güveni güçlendirmek için topluluk inşasını ve şeffaf yönetimi derinleştirmek. Sosyal güven halk sağlığı, kolektif eylem ve şehirlerimizin direnci için hayati öneme sahiptir.

4. İyi oluş ekonomisi yoluyla toplumsal refahı ilerletmek.

Saęlıklı bir Őehir, yalnızca finansal bűyűmeye deęil, insanların refahına hizmet eden bir ekonomiyi teŐvik ederek örnek teŐkil eder.

Ekonomik seŐimlerimizin değerlerimizi yansıttığını kabul ederek, aŐaęıdaki eylemler aracılığıyla insanlar tarafından desteklenen ve gezegene hizmet eden kapsayıcı bir ekonomi yaratmayı taahhűt ediyoruz:

- 4.1** Her yaştan insanı, hayatları boyunca topluma ve ekonomiye anlamlı katılıma hazırlayan eğitim ve ğretim fırsatlarına erişimi genişletmek. ğrenme bireylerin her yaşam evresinde geliŐmesine, uyum sağlamasına ve katkıda bulunmasına olanak tanıyacak Şekilde erişilebilir, kapsayıcı ve yerel fırsatlarla toplum ihtiyaŐlarıyla uyumlu olacak.
- 4.2** Saęlık, itibar ve gűvenlięi destekleyen insana yakıŐır, istikrarlı ve adil űcretli iŐleri teŐvik etmek. Őehirler, adil istihdam ve kapsayıcı yerel bűyűmeyi desteklemede ncű rol oynayacak.
- 4.3** Őehirlerin soylulaŐtırılmasını önlemek amacıyla, dűŐűk gelirli bireyler iŐin uyarlanmış kiralama ve yatırım programları da dahil olmak űzere herkes iŐin insana yakıŐır konuta eriŐimi teŐvik etmek.
- 4.4** Kriz veya geŐiŐ dönemlerinde sakinleri koruyan sosyal koruma sistemlerini gűçlendirmek. Herkes, en çok ihtiyaŐ duyduęu anda gıda, barınma ve saęlık hizmetleri gibi temel desteklere eriŐebilmelidir.

- 4.5** Sürdürülebilirlik, eşitlik ve uzun vadeli refahı teşvik eden yeni ekonomik modeller geliştirmek ve benimsemek. Şehirler, döngüsel ekonomi, gümüş ekonomi ve yeşil ekonomi gibi yaklaşımlar aracılığıyla sağlık ve refaha ulaşarak, ekonomik kalkınmanın hem insanlara hem de gezegene nasıl hizmet edebileceğini yeniden düşünmede cesur davranacaktır.
- 4.6** Kapsayıcı istihdamı, uygun fiyatlı çocuk bakımını ve kadın liderliğindeki girişimleri destekleyerek istihdam ve gelirdeki toplumsal cinsiyet farklarını kapatmak. Paylaşılan refah adalet, fırsat ve katılım üzerine inşa edilecektir.
- 4.7** Zararlı ticari uygulamaları düzenlemek ve halk sağlığını koruyan ve destekleyenleri teşvik etmek. Şehirler, yerel pazarların ve iş ortamlarının toplumsal refah ve sürdürülebilirliğe katkı sağlamasını temin etmek için harekete geçecektir.
- 4.8** Kamu yatırımlarını ve satın alma politikalarını eşitlik, sürdürülebilirlik ve sağlık değerleriyle yeniden uyumlu hale getirmek. Kamu kaynakları, toplumlarımız için sosyal değeri ve uzun vadeli refahı artıran sonuçlara yönlendirilecektir.
- 4.9** Yerel düzeyde departmanlar arası refah girişimlerini sürdürmek ve ölçeklendirmek için gereken zamanı, kaynakları ve görünürlüğü tahsis etmek de dahil olmak üzere, sağlıklı şehir çalışmalarına öncelik vermek için siyasi liderliği ve iç koordinasyonu güçlendirmek.

5. Kapsayıcı toplumlar aracılığıyla barış ve güvenliği teşvik etmek.

Sağlıklı bir şehir, barış ve güvenliğin teşvik edilmesinin kapsayıcı politikalar, güçlü sosyal bağlar ve güvenlik, güven ve toplumsal direnci artıran eylemler aracılığıyla inşa edilen sürekli bir süreç olduğunu bilir. Yerel çabalarımızdan küresel dayanışmaya kadar, herkesin güvende, değerli ve evinde hissettiği ortamları teşvik edeceğiz.

Aşağıdaki eylemler aracılığıyla zararı önleyen, çatışmaları çözen ve tüm sakinlerin refahını koruyan yerel politikalar ve ortaklıklar geliştirmeyi taahhüt ediyoruz:

- 5.1** Cinsiyete dayalı şiddetten etkilenen insanlar için güvenli kentsel ortamlar yaratmak ve mağdur odaklı hizmetler sunmak. Şehirlerimiz, cinsiyete dayalı şiddeti her türlü biçimiyle sona erdirmek için önleme, koruma ve davranışsal ile kültürel değişim konularında öncülük edecektir.
- 5.2** Çocukları evde, okulda ve sanal ile kamusal alanlarda güvende tutmayı teşvik eden politikalar ve programlar aracılığıyla çocukları korumak. Her çocuk şiddetten, zarardan ve korkudan uzak büyüme hakkına sahiptir.
- 5.3** Adil yasalar, güvenilir kurumlar ve kapsayıcı yaptırımlarla ayrımcılık ve organize suçlarla mücadele etmek. Şehirler, iyileşmeye, hesap verebilirliğe ve zararı azaltmaya odaklanan onarıcı ve önleyici yaklaşımlara yatırım yapacaktır.

- 5.4** Yeterli hizmetler, toplumsal destek, hukuki ve psikolojik destek ile kendileri ve çocukları için barınma çözümleri yoluyla kadınları ve aile içi şiddetten kurtulanları korumak ve kadınların ifade özgürlüğünü ve politika yapıcı süreçler ile diğer şehir faaliyetlerine katılımını desteklemek.
- 5.5** Barış ve sürdürülebilirlik için ortak çözümler geliştirmek üzere şehirler, uluslararası ortaklar ve sivil toplum arasındaki iş birliğini ilerletmek. Yerel diplomasi ve ortaklıklar, köprüler kurmak ve küresel zorluklara yanıt vermek için kritik öneme sahiptir.
- 5.6** Gerilimleri önlemek ve barışçıl geçişleri desteklemek için farklı topluluklar arasında sosyal uyumu ve diyalogu geliştirmek. Şehirler, insanların birbirini dinleyebileceği, uzlaşabileceği ve geleceği birlikte şekillendirebileceği alanlar olacaktır.
- 5.7** Barınma, hizmetler ve entegrasyon fırsatlarına erişimi sağlayarak göçmenler ve yerinden edilmiş kişiler için yollar oluşturmak. Şehirlerimiz, statüden bağımsız olarak herkesin insan haklarının ve onurunun desteklediği kucaklayıcı yerler olacaktır.
- 5.8** Çatışma veya travma sonrasında iyileşmeyi, anmayı ve toplum liderliğindeki uzlaşmayı onurlandırmak kritik öneme sahiptir. İyileşme, adalet, barış ve güveni yeniden inşa etmeye yönelik kamusal taahhüdümüzün bir parçası olacaktır.

6. Gezegeni bozulmaktan korumak.

Sağlıklı bir şehir, Tek Sağlık yaklaşımı aracılığıyla insan, hayvan ve çevre sağlığının birbirine bağlı olduğunu kabul edip, çevre korumayı tüm politika ve eylemlerinin kalbine yerleştirerek örnek teşkil eder.

Gelecek nesillere karşı ortak sorumluluğumuzu kabul ederek, aşağıdaki eylemler aracılığıyla ekosistemleri onaran ve koruyan, kirliliği azaltan ve çevresel adaleti entegre eden politikalar uygulamayı taahhüt ediyoruz:

- 6.1** Toplulukları aşırı hava olaylarından, sellerden ve sıcaklardan korumak ve savunmasız ile izole edilmiş kişileri korumak için iklim direncini kentsel tasarım, planlama ve sosyal koruma planlarına entegre etmek. Şehirlerimiz, değişen bir iklimin gerçeklerine dayanacak ve bunlara uyum sağlayacak şekilde inşa edilecektir.
- 6.2** Çevresel riskleri, kaynakları ve emisyonları izlemek ve yönetmek için akıllı teknolojiler kullanmak. Dijital araçlar, gezegenimizi ve gelecek nesilleri korumak için şeffaflığı, verimliliği ve iklim bilincine dayalı karar almayı destekleyecektir.
- 6.3** Biyoçeşitliliği korumak ve ekosistemleri desteklemek için yeşil altyapıyı ve ekolojik restorasyonu ölçeklendirmek. Şehirler, hem insanlara hem de gezegene fayda sağlayan doğa temelli çözümlerin savunucusu olacaktır.

- 6.4** Kent bahçelerinden atık azaltmaya kadar, toplulukları yerel iklim ve çevre girişimlerine liderlik etmeleri için harekete geçirmek. Paylaşılan sorumluluk (yönetim), adil ve kapsayıcı çevresel eylemi şekillendirmek için yerel bilgi, yaşanmış deneyim ve kültürel uygulamalardan yararlanarak daha güçlü şehirler ve sürdürülebilirliğe yönelik daha derin bir kamusal bağlılık inşa eder.
- 6.5** Daha temiz ulaşım, daha yeşil sokaklar ve emisyonları azaltan ile halk sağlığını koruyan düzenleyici önlemler yoluyla hava kirliliğini azaltmak için cesur adımlar atmak. Şehirler, temiz hava solumanın temel bir hak olduğu bir geleceğe doğru çalışacaktır.
- 6.6** Atıkları azaltan, geri dönüşümü teşvik eden ve çöp depolama alanlarına bağımlılığı sınırlayan döngüsel ekonomi çözümlerini yönlendirmek. Şehirler, tüketimi azaltmada ve kaynaklara değer vermede örnek olarak liderlik edecektir.
- 6.7** Sürdürülebilir altyapı ve sorumlu su kullanımı yoluyla su, sanitasyon ve hijyen hizmetlerini güvence altına almak. Her sakinin temiz suya ve sağlıklı bir çevreye erişimi olacaktır.
- 6.8** Emisyonları azaltan, gıda güvenliğini artıran ve sağlıklı beslenmeyi teşvik eden yerel gıda sistemlerini desteklemek. Şehirler, kentsel tarım, gıda israfının azaltılması ve sürdürülebilir tedarik yoluyla toplumsal direnci güçlendirebilir.

7. Sağlık krizlerine ve acil durumlara hazırlanmak, bunları önlemek ve bunlara yanıt vermek için dirençli şehirler inşa etmek.

Sağlıklı bir şehir, tüm sakinlerin refahını korumak için sağlık krizlerine ve acil durumlara etkili bir şekilde hazırlanmak, bunları önlemek ve bunlara yanıt vermek üzere direnç inşa ederek, ileri görüşlü olmasıyla örnek teşkil eder.

Şehir liderleri olarak, aşağıdaki eylemler aracılığıyla sadece acil durumlara değil, aynı zamanda daha sağlıklı ve daha güvenli bir geleceğe hazırlıklı dirençli topluluklar inşa etme sorumluluğumuzun farkındayız:

- 7.1** Sektörler arası koordinasyon, düzenli risk değerlendirmesi ve halk sağlığı altyapısına sürdürülebilir yatırım yoluyla yerel hazırlılık planlarını güçlendirmek. Şehirler, nüfuslarını pandemilerden ve diğer halk sağlığı tehditlerinden korumak için erken ve etkili bir şekilde harekete geçmeye hazır olacaktır.
- 7.2** İklim değişikliğinin tetiklediği tehditler de dahil olmak üzere ortaya çıkan tehditleri tespit etmek ve bunlara yanıt vermek için gerçek zamanlı izleme ve dijital araçlar geliştirmek. Güvenilir, güvenli sağlık verisi sistemleri, hızlı ve koordineli acil durum müdahalesi için hayati öneme sahiptir.
- 7.3** Krizler sırasında, özellikle savunmasız kişiler için temel sağlık, gıda ve sosyal hizmetlerin sürekliliğini güvence altına almak. Güçlü tedarik zincirleri ve entegre bakım sistemleri, kimsenin geride bırakılmamasını sağlayacaktır.
- 7.4** Zamanında, şeffaf ve kültürel açıdan uygun risk iletişimi ile desteklenerek, toplulukları halk sağlığı müdahalelerini birlikte tasarlamaları ve bunlara katkıda bulunmaları için güçlendirmek. Güven ve yerel sahiplenme oluşturmak, acil durum hazırlılığının merkezinde yer alacaktır.
- 7.5** Kapsamlı eğitim, yeterli kaynaklar ve ruh sağlığı hizmetlerine erişim yoluyla sağlık çalışanlarını donatmak ve korumak. Dirençli bir acil durum işgücü, etkili yerel müdahalenin kalbinde yer alacaktır.
- 7.6** Acil durum hazırlık ve müdahalesinin tüm aşamalarına ruh sağlığı ve psikososyal desteği entegre etmek. Krizler duygusal refahı fiziksel sağlık kadar etkiler ve şehirlerimiz her ikisine de yanıt vermeye hazır olacaktır.

Bursa Taahhüdü, DSÖ Avrupa Sağlıklı Şehirler Ağı'nın VIII. Fazı hedeflerinin gerçekleştirilmesinde vizyon ve amaç doğrultusunda liderlik etme yönündeki ortak sorumluluğumuzu yeniden teyit etmektedir. Belediye başkanları ve yerel liderler olarak bu anın aciliyetinin ve sunduğu fırsatların farkındayız. İklim değişikliğinden demografik dönüşümlere kadar uzanan önemli eğilimleri, uyarlanabilir, eşitlikçi ve dirençli politikaları ve eylemleri savunarak yönetmeye hazırız. İnsan, mekân, katılım, refah, barış, gezegen ve hazırlılık olmak üzere yedi tema çerçevesinde, DSÖ Avrupa Bölgesi'ndeki ve küresel çaptaki diğer şehirlerle birlikte şehirlerimizi geleceğe hazırlamak, Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları doğrultusunda ilerlemeyi teşvik etmek ve bugün ile gelecek nesillerin sağlığını ve refahını koruyacak yerel sistemleri güçlendirmek için kolektif olarak hareket etmeyi taahhüt ediyoruz.

Bursa Taahhüdü'nün Orijinal Metnini Görmek İçin:

